

Sygn. akt I ACa 984/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk (spr.) SO del. Tomasz Tatarczyk
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 23 lipca 2013 r., sygn. akt I C 702/12

1) oddała obie apelacje;

2) koszty postępowania odwoławczego wzajemnie znosi;

3) przyznaje adwokat M. I. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach tytułem wynagrodzenia za prowadzenie sprawy w postępowaniu apelacyjnym kwotę 166,05 (sto sześćdziesiąt sześć 05/100) złotych w tym 31,05(trzydzieści jeden 05/100) złotych podatku od towarów i usług.

Sygn. akt I ACa 984/13

UZASADNIENIE

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego w (...) kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od daty wyroku, tytułem zadośćuczynienia za nieludzkie i poniżające traktowanie w czasie pobytu w wymienionym Areszcie, którego przejawami – według powoda – były: nadmierne przeludnienie, (poniżej 2m² powierzchni na osobę), niezabudowane sanitariaty, ściany wilgotne i zagrzybione, brak dostępu do

okien, łóżka bez zabezpieczenia, brak wentylacji, brak warunków do utrzymywania higieny, brak dostępu do aktów prawnych, robactwo, posiłki wydawane w garnkach aluminiowych z podłogi, utrudnianie kontaktów z bliskimi, osadzenie niepalących z palącymi.

Pełnomocnik z urzędu powoda adwokat M. I. wniosła o przyznanie jej wynagrodzenia w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej, powiększone o podatek VAT oraz o przyznanie zwrotu wydatków według przedłożonego spisu kosztów.

Pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego w (...) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Podał, że powód przebywał w Areszcie Śledczym w (...) od dnia 24 kwietnia 2010 r. do dnia 6 czerwca 2012 r., a następnie od dnia 12 czerwca 2012 r. do nadal. „Z ostrożności procesowej” pozwany wskazał, że powodowi zapewniono osadzenie w warunkach spełniających normę 3m² na jedną osobę. Nie wydano wobec powoda decyzji o przebywaniu w warunkach przeludnienia. Warunki socjalno-bytowe były na odpowiednim poziomie i odpowiadały prawu. Cele mieszkalne były wyposażone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 maja 2003 r. Sprzęt kwaterunkowy spełniał warunki techniczne. W celach zapewniona była właściwa wentylacja i temperatura oraz oświetlenie. Kącki sanitarne znajdowały się w każdej celi. Korzystanie z kąpeli w ciepłej wodzie raz w tygodniu było zgodne z regulaminem organizacyjno – porządkowym. Oświetlenie było odpowiednie. Prowadzono prace modernizacyjne ciągów wentylacyjnych. Osadzeni za zgodą Dyrektora mogli posiadać wentylatory. Zabudowy okien nie ograniczały przepływu powietrza. Profilaktycznie przeprowadzano dezynsekcje i deratyzacje. W związku z tym, że powód złożył oświadczenie, że jest osobą niepalącą, to przebywał w celach z osobami, które również zadeklarowały, iż są niepalące.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2013 roku, oddalił powództwo w pozostałej części, odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu w zakresie oddalonego powództwa oraz przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adwokat M. I. kwotę 221,40 zł tytułem kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu, z tym zastrzeżeniem, iż kwota zawiera podatek VAT oraz kwotę 52,46 zł tytułem wydatków poniesionych w związku z pomocą prawną.

Swoje rozstrzygnięcie następująco uzasadnił.

Powód przebywał w Areszcie Śledczym w (...) od dnia 25 kwietnia 2012 r. do dnia 6 czerwca 2012 r., a następnie od dnia 12 czerwca 2012 do chwili obecnej. Przebywał w celach nr (...) oddz.(...), nr (...) oddz. (...), nr (...) oddz. (...) oraz nr (...) oddz. (...). We wszystkich tych celach powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiła ponad 3 m². Osadzonych było dwóch lub trzech. W celi nr (...) i (...) przypadająca powierzchnia na osobę była bliższa 4 metrom niż trzem, a w tych celach powód przebywał najdłużej.

Warunki socjalno-bytowe w Areszcie Śledczym w (...) podczas osadzenia w nim powoda nie odbiegały od wymogów określonych art. 111 k.k.w. i rozporządzeniu wykonawczym. Cele mieszkalne wyposażone były w łóżko dla każdego osadzonego wraz z materacem i pościelą, odpowiednią do liczby osadzonych ilość szafek i taboretów oraz środków utrzymania czystości w celi. Sprzęt kwaterunkowy spełniał warunki techniczne. Kącki sanitarne znajdowały się w każdej celi i były wyodrębnione od reszty pomieszczenia za pomocą konstrukcji wykonanych z płyt OSB. Dostęp do toalety był więc zapewniony dla każdego osadzonego przez 24 godziny na dobę.

W celach mieszkalnych zapewniona była możliwość wentylacji. Drewniane okna zamontowane we wszystkich celach mieszkalnych umożliwiały całkowite przewietrzenie pomieszczeń mieszkalnych. Prowadzone były prace modernizacyjne ciągów wentylacyjnych, w celu poprawy wentylacji montowano kratki wentylacyjne umiejscowione w górnej części ściany w odległości około 20 cm od stropu, a w szczególnych przypadkach wykonywane były tzw. „przebitki” kanałów na korytarz. Drzwi w celach nie były szczelnie domykane, co również zapewniało przepływ świeżego powietrza. Osadzeni mogli otwierać okna, a zamontowane w nich zabezpieczenia tzw. blindy nie ograniczały przepływu powietrza. W niektórych celach znajdowały się kraty koszarowe wewnątrz na oknach, jednak nie utrudniało to dostępu do okna. W czasie upałów podczas nieobecności osadzonych w celach mieszkalnych dokonywano wietrzenia cel także poprzez otwieranie drzwi. Nadto osadzeni za zgodą Dyrektora mogli posiadać wentylatory elektryczne. Mimo

wentylacji w niektórych celach była wilgoć i występowało zagrzybienie. Celem utrzymania pomieszczeń mieszkalnych we właściwym stanie były przeprowadzane na bieżąco remonty w ramach posiadanych środków finansowych, a kompleksowe remonty cel mieszkalnych były wykonywane średnio dwa razy w ciągu roku.

Osadzeni przez cały czas mieli dostęp do bieżącej zimnej wody, natomiast zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora w sprawie porządku wewnętrznego raz w tygodniu mogli korzystać z ciepłej kąpieli w łaźni, co było zgodne z § 30 ust. 3 Regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Osadzeni mogli posiadać w celach mieszkalnych grzałki elektryczne, dzięki czemu mieli możliwość podgrzania wody. Nadto co miesiąc otrzymywali środki czystości i higieny osobistej, co potwierdzali własnoręcznym podpisem. Wydawano osadzonym szufelki, zmiotki i miski. W razie ich zniszczenia, były wymieniane. Stan czystości w pomieszczeniach łaźni jest kontrolowany przez funkcjonariuszy jednostki oraz przez Sanepid w czasie przeprowadzanych kontroli.

Na podstawie Zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostce sporządzało się jadłospisy, mając na względzie składniki odżywcze, kaloryczność, ilość warzyw i urozmaicenie posiłków. Jedzenie było kontrolowane pod względem smaku i jakości. Posiłki wydawano w czystych, suchych i zamkniętych naczyniach, zapewniających odpowiednią temperaturę. Kiedyś zdarzało się, że jedzenie było ciągnięte po korytarzu. Następnie posiłki wożono na wózkach.

W celach nie występowały insekty ani gryzonie. Regularnie przeprowadzano profilaktyczne zabiegi dezynsekcji i deratyzacji.

W jednostce funkcjonowała biblioteka, wobec czego osadzeni mieli dostęp nie tylko do literatury powszechnej, ale także do kodeksów, w tym do Kodeksu karnego, karnego wykonawczego i postępowania karnego, oraz innych aktów prawnych, orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Nadto była świetlica wyposażona w sprzęt RTV, sprzęt do ćwiczeń siłowych i stół do tenisa stołowego. Organizowano zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe. Osadzeni mogli dokonywać zakupów w kantynie, korzystać z widzeń, posług religijnych i spacerów. W celach mieszkalnych mogli korzystać z telewizora, radia, prasy i gier.

Przy przyjęciu do „przedmiotowej” jednostki powód złożył oświadczenie, że jest osobą niepalącą wyrobów tytoniowych. Przez okres dwóch tygodni był osadzony z osobami palącymi takie wyroby. Na tym tle dochodziło do konfliktów pomiędzy osadzonymi. Powód zgłaszał skargi do wychowawcy. Odmawiał przyjmowania posiłków. Powód leczyl się psychiatrycznie i „odmawiał tabletek”.

Wskazał Sąd Okręgowy, że oddalił wniosek dowodowy powoda [o dopuszczenie dowodu] z dokumentów ze wszystkich skarg składanych przez powoda w Areszcie Śledczym w (...), gdyż okoliczność zgłaszania przez powoda skarg została już wykazana, a to między innymi za pomocą wiarygodnych w tej części zeznań powoda i świadków D. O., T. K. i P. J.. W związku z tym uwzględnienie tego wniosku dowodowego zmierzałoby do przedłużenia postępowania i wydania rozstrzygnięcia końcowego, co pozostawałoby w sprzeczności z zasadą szybkości postępowania i rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

Sąd oddalił też wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa na okoliczność warunków mieszkalnych zapewnionych powodowi przez Areszt Śledczy w (...) w poszczególnych celach, a w szczególności powierzchni tych cel, parametrów dotyczących cyrkulacji powietrza i wentylacji, zagrzybienia ścian, oświetlenia sztucznego i dostępu do oświetlenia naturalnego zewnątrz, jak również wniosek powoda o przeprowadzenie oględzin cel, w których powód przebywał, celem zweryfikowania ich stanu i zapewnionych warunków bytowych.

Według Sądu I instancji okoliczności faktyczne, mające być wykazane tymi dowodami zostały już wyjaśnione za pomocą innych dowodów w stopniu wystarczającym do poczynienia właściwych ustaleń faktycznych, a przeprowadzenie tych dowodów spowodowałoby wydłużenie postępowania.

Wskazując, że powód wywodził swoje roszczenie z art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c. w związku z art. 417 k.c. Sąd Okręgowy przyjął, że pozwany nie obalił domniemania bezprawności co do osadzenia powoda w celi z osobą palącą wyroby tytoniowe. W tym zakresie pozwany ograniczył się jedynie do przytoczenia w odpowiedzi na pozew fragmentu notatki służbowej młodszego chor. M. K. z dnia 3 grudnia 2012 r., w której stwierdzono, że powód zadeklarował się jako osoba niepaląca wyrobów tytoniowych, a tym samym przebywał w celach mieszkalnych ze skazanymi, którzy deklarowali się jako osoby niepalące takich wyrobów. Nie przedstawił natomiast żadnego oświadczenia współosadzonych z powodem, z którego wynikałoby, że faktycznie złożyli oni deklarację o niepaleniu. Z zeznań świadków T. K. i P. J. jednoznacznie wynikało, że byli oni osobami palącymi i przebywali w jednej celi z powodem. Pozwany nie przedstawił żadnego dowodu przeciwnego, który ekskulpował by go w tym zakresie. Nadto pozwany nie podniósł, iż umieszczenie powoda w celi z osobą palącą było spowodowane nadzwyczajną sytuacją i tymczasową niemożnością innego rozmieszczenia osadzonych. Pozwany wskazał tylko, że osadzeni umieszczani są w konkretnych celach według deklaracji o paleniu, co jest brane pod uwagę w pierwszej kolejności ale okoliczność ta nie została poparta przez pozwanego żadnym dowodem. Ponadto – według Sądu I instancji – nawet jeśli osoby, które umieszczono z powodem w jednej celi zadeklarowały, że nie palą, a faktycznie były osobami palącymi, to wobec dowiedzenia się o tym przez funkcjonariuszy jednostki, pozwany winien był dokonać odpowiednich zmian w rozmieszczeniu osadzonych lub wykazać, iż przejściowo takiej możliwości nie było. Istotnym bowiem jest, by rozmieszczenie osadzonych według kryterium palenia wyrobów tytoniowych było zgodne nie tylko z dokumentacją, w tym ze składanymi przez osadzonych deklaracjami, ale przede wszystkim, koniecznym jest by odpowiadało rzeczywistemu stanowi. W związku z zaistniałą sytuacją powód zgłaszał wychowawcy skargi, a „powozany nie wykazał, że o tym problemie nie wiedział”. Dlatego też – według Sądu – rzeczą pozwanego było przedsięwziąć odpowiednie działania, zapewniające osadzonym niepalącym, w tym powodowi, przebywanie tylko z osobami niepalącymi, tak by nie dochodziło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci godności osobistej i zdrowia. Pozwany nie wykazał, żeby takie czynności wykonał, jak również nie dowiódł, żeby zachodziła nadzwyczajna sytuacja, powodująca przejściową niemożność oddzielenia osób palących od niepalących.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że umieszczenie powoda, będącego osobą niepalącą przez okres dwóch tygodni z osobami palącymi stanowiło naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności i zdrowia, co „skutkowało częściowym uwzględnieniem żądań pozwu”. W ocenie Sądu Okręgowego rozmiar krzywdy doznanej przez powoda w żadnym razie nie uzasadniał przyznania mu zadośćuczynienia w kwocie 100 000 zł, która „w realiach niniejszej sprawy była aż nadto wygórowana i nie uwzględniała obecnych stosunków majątkowych”. Zdaniem Sądu zasądzona kwota w pełni zrekompensuje powodowi doznaną krzywdę.

Według Sądu Okręgowego „zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał natomiast, iż powód nie przebywał w przeludnionych celach, miał zapewnioną właściwą powierzchnię mieszkalną, a nadto pozostałe warunki sanitarno-bytowe generalnie nie odbiegały od obowiązujących przepisów”. Natomiast to, że w niektórych celach występowała wilgoć i zagrzybienie nie świadczy jeszcze o wyrządzeniu krzywdy. Nie każde naruszenie dóbr osobistych obliguje Sąd do zasądzenia zadośćuczynienia. W ocenie Sądu Okręgowego takie należy się powodowi wyłącznie za przebywanie w jednej celi z osobą palącą wyroby tytoniowe.

Natomiast warunki sanitarno-bytowe, w jakich powód przebywał, były albo całkowicie właściwe, albo jak w przypadku pojawienia się wilgoci i zagrzybienia, nie były przejawem nieludzkiego traktowania, a nadto nie doprowadziło to do wyrządzenia powodowi krzywdy, warunkującej konieczność zadośćuczynienia. W warunkach adekwatnych do sytuacji powoda przebywali także pozostali skazani oraz pracowali funkcjonariusze służby więziennej. Przebywanie powoda w takich warunkach wynikało zatem z ogólnego stanu budynków jednostki penitencjarnej, a nie z szykanowania powoda, czy znęcania się nad nim przez funkcjonariuszy służby więziennej.

Wskazał Sąd I instancji, że możliwym było, że osadzeni mogli odczuwać, szczególnie w okresie letnim, gorąco i mieć poczucie braku dostatecznej ilości powietrza. Jednakże nie było to wynikiem niewłaściwej wentylacji i zaniedbań pozwanego, lecz stanowiło to normalne zjawisko o tej porze roku, które występuje nie tylko w jednostkach penitencjarnych, lecz także w innych pomieszczeniach niewyposażonych w klimatyzatory. Normalnym jest, że w porze letniej są wysokie temperatury, które wywołują poczucie duszności i gorąca. W polskich realiach społecznych

klimatyzacja zarówno w mieszkaniach prywatnych, jak i w urzędach nie jest powszechnie stosowana. Wobec tego pod tym względem warunki, w jakich powód przebywał, nie różniły się od tych, które powszechnie występują w warunkach wolnościowych. Znamionym było, że za zgodą Dyrektora osadzeni mogli korzystać z wiatraków elektrycznych, które umożliwiały złagodzenie negatywnych skutków wysokich temperatur w lecie.

Orzekając o kosztach postępowania, Sąd Okręgowy zastosował zasadę słuszności wyrażoną w art. 100 k.p.c., mając na uwadze trudną sytuację życiową i materialną powoda w całości zwolnionego od kosztów sądowych.

Na podstawie § 2 ust. 1 i 3, § 11 ust. 1 pkt 25 i § 19 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013/461 t.j.) Sąd Okręgowy przyznał adwokat M. I. od Skarbu Państwa tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości jednokrotności stawki minimalnej powiększonej o należny podatek od towarów i usług. Sąd nie uznał za zasadne przyznanie wynagrodzenia w sześciokrotnej wysokości stawki minimalnej, mając na względzie to, że zgodnie z § 19 w/w rozporządzenia koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach 3-5 oraz niezbędne, udokumentowane wydatki adwokata. Sąd nie znalazł podstaw do przyznania pełnomocnikowi powoda opłaty w podwyższonej stawce. Sprawa nie była skomplikowana pod względem faktycznym i prawnym, co w przeciwnym razie wymagałoby od pełnomocnika zwiększonego nakładu pracy, a nadto postępowania o tego rodzaju roszczenia należą do powszechnie występujących. Adwokat M. I. nie wykazała w żaden sposób, żeby taki zwiększony nakład pracy poniosła. W toku postępowania nie zachodziła potrzeba składania pism procesowych w większej ilości niż w normalnej tego typu sprawie. Pełnomocnik była obecna na dwóch rozprawach przed Sądem: w dniach 26 kwietnia 2013 r. i 9 lipca 2013 r. i na ogłoszeniu wyroku w dniu 23 lipca 2013 r. Na rozprawie w dniu 5 marca 2013 r. korzystała z pomocy pełnomocnika substytucyjnego w osobie adwokat K. O., a na posiedzeniach, na których w ramach udzielonej pomocy prawnej przez Sądy Rejonowe pełnomocnik nie stawiała się. Wydatki wskazane w spisie kosztów Sąd uznał za uzasadnione, obniżając ich wysokość w zakresie zwrotu kosztów dojazdu pełnomocnik do Aresztu Śledczego w (...), „gdyż stawka za jeden kilometr zgodnie z pkt(...)Zarządzenia nr (...) Prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 31 marca 2008 r. dla samochodów o pojemności skokowej silnika powyżej 900cm³ winna wynieść 0,7104 zł, a nie jak to przyjęto w spisie kosztów 0,8358”.

Wyrok ten zaskarżyły obie strony: powód w części oddalającej powództwo oraz orzekającej o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, a pozwany Skarb Państwa w części uwzględniającej powództwo oraz orzekającej o odstąpieniu od obciążenia powoda kosztami procesu.

Powód w apelacji zarzucił :

1. naruszenie prawa materialnego, a to:

- art. 448 k.c. poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty rażąco i wyraźnie nieproporcjonalnej do naruszonych dóbr osobistych oraz czasokresu, natężenia i uciążliwości ich naruszenia, a to poprzez przyjęcie, że za naruszenie dóbr osobistych powoda w postaci godności osobistej i zdrowia otrzymuje on od pozwanego zadośćuczynienie pieniężne w kwocie 500 zł, co niewątpliwie nie stanowi „odpowiedniej sumy pieniężnej ” w rozumieniu naruszonego przepisu;
- § 2 ust 1 i 3 w zw. z § 11 ust 1 pkt 25 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy w okolicznościach przedmiotowej sprawy, przyczynienia się pełnomocnika do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, niezbędnego nakładu pracy pełnomocnika, jak i wobec złożenia spisu kosztów i wniosku o zasądzenie wyższej opłaty za czynności adwokackie niż minimalna stawka winien znaleźć zastosowanie § 2 ust. 1, 2 i 3 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 25 w/w rozporządzenia;

2 naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku, a to:

- art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez uznanie, że wnioski dowodowe:
- o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa na okoliczność warunków mieszkalnych zapewnionych powodowi przez pozwanego w poszczególnych celach, a to powierzchni tych cel, parametrów dotyczących cyrkulacji powietrza i ich wentylacji, zagrzybienia ścian, oświetlenia sztucznego oraz dostępu do oświetlenia naturalnego z zewnątrz,

o przeprowadzenie oględzin cel, w których powód przebywał, celem zweryfikowania ich stanu i zapewnionych powodowi przez pozwanego warunków bytowych, z dokumentów ze wszystkich skarg składanych przez powoda w Areszcie Śledczym w (...), powodowałyby wydłużenie postępowania a okoliczności faktyczne, które miały zostać wykazane tymi dowodami zostały już wyjaśnione za pomocą innych dowodów w stopniu wystarczającym do poczynienia właściwych ustaleń faktycznych w sytuacji, gdy okoliczności powyższe nadal pozostawały w chwili rozstrzygnięcia sporne pomiędzy stronami i nie wyjaśnione w pełni, wobec odmiennego stanowiska pozwanego zawartego w treści przedłożonych przez niego dokumentów a to w kolizji z zeznaniami powoda, świadka R. M. (k. 219 akt), świadka T. K. (protokół rozprawy z dnia 9.07.2013r), świadka M. Ż. (protokół przesłuchania z dnia 20.02.2013r.), świadka D. O.;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego oraz polegającej na czynieniu ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia poczynionych nie opartych na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym,

3. sprzeczność poczynionych przez Sąd Orzekający ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz wyciąganie wniosków nie znajdujących oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym poprzez przyjęcie, iż dobra osobiste powoda w postaci godności osobistej i zdrowia zostało przez pozwanego naruszone tylko poprzez nie zapewnienie powodowi miejsca w celi dla osób niepalących, przy jednoczesnym daniu wiarygodności zeznaniom świadków współosadzonych z powodem - odnośnie stanu technicznego celi: zagrzybienia, braku wentylacji, cyrkulacji powietrza, ograniczonego dostępu do okna i światła, które w pełni potwierdzały podnoszone przez powoda w pozwie i w dalszych pismach procesowych zarzuty odnośnie naruszenia dóbr osobistych powoda również w inny sposób, co winno doprowadzić Sąd do prawidłowego rozstrzygnięcia.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w zaskarżonej części, tj. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 99.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty,
2. zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu w osobie adwokat M. I. prowadzącej indywidualną kancelarię adwokacką w K. przy ulicy (...) kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w przedmiotowym postępowaniu w wysokości sześciokrotności stawki według norm prawem przepisanych, albowiem koszty te nie zostały dotychczas pokryte ni w całości ni w części.

Pozwany Skarb Państwa zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść

rozstrzygnięcia tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodu z

zeznań świadka T. K. i uznanie ich za wiarygodne podczas

gdy z protokołu rozprawy wynika, iż świadek był karany za składanie

fałszywych zeznań, a jego zeznania są ze sobą sprzeczne;

2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń sądu z materiałem dowodowym polegającą na ustaleniu, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda podczas gdy Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka P. J., który jednoznacznie wskazał, że powód przebywał z nim jako osobą palącą tylko jeden dzień; zaś z zeznań świadków W. C. oraz M.

K. wyraźnie wynika, iż wszyscy osadzeni, w tym i powód umieszczani byli zgodnie ze złożoną deklaracją w przedmiocie używania bądź nieużywania wyrobów tytoniowych.

3. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. art. 6 k.c., a także art. 3 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, iż strona pozwana nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność, że osadzeni, w tym również powód umieszczeni są w konkretnych celach według deklaracji o paleniu, podczas gdy zostały przeprowadzone dowody z zeznań świadków W. C. oraz M. K. oraz dowód z notatki służbowej mł. chor. M. K. z dnia 3 grudnia 2012 r., które potwierdziły tę okoliczność;

4. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń sądu z materiałem dowodowym polegającą na ustaleniu, że działanie pozwanego było bezprawne podczas z materiału dowodowego, w szczególności z uznanych za wiarygodne zeznań świadków, wynika brak bezprawności działania pozwanego;

5. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 24 § 1 k.c. oraz art. 448 poprzez ich zastosowanie wynikające z przyjęcia, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda oraz że działanie pozwanego było bezprawne;

W oparciu o tak sprecyzowane zarzuty pozwany wniósł o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części, tj. w pkt. 1, a także pkt. 3 sentencji zaskarżonego wyroku, poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania I instancji według norm przepisanych.
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych
3. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powoda pozwany wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Zawarte w obu apelacjach zarzuty naruszenia przepisów postępowania a to art. 233 § 1 kpc są nieuzasadnione.

Wbrew wywodom obu apelacji Sąd Okręgowy prawidłowo zebrał i w ramach przysługującej mu swobodnej oceny dowodów, należy ocenić zebrany w sprawie materiał w szczególności dowody z zeznań świadków oraz zeznań powoda przesłuchanego w charakterze strony.

Analiza tych dowodów, w kontekście uzupełnionego w postępowaniu apelacyjnym materiału w postaci składanych przez powoda skarg prowadzi do wniosku, że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena dowodów jest trafna.

W szczególności prawidłowo Sąd I instancji ustalił, że w czasie pobytu w Areszcie Śledczym w (...) powód, który jest osobą niepalącą został umieszczony w jednej celi z palącymi, a to św. P. J. oraz T. K..

Aprobuując ocenę wiarygodności zeznań powoda oraz wymienionych świadków co do przebywania z powodem w jednej celi zauważyć należy, że zarówno powód jak i świadek T. K. byli zgodni w swych zeznaniach co do okresu wspólnego osadzenia tj. od 2 października 2012 roku (do 18 października 2012 r. – powód) do czasu przetransportowania T. K. – zeznania wymienionego świadka k. 284/2). Z zeznań wymienionego świadka wynika w szczególności, że wraz z K. i trzecią osobą, „siedzieliśmy dwa tygodnie” oraz, że osadzono go jako palącego w celi dla niepalących, wskutek czego dochodziło do konfliktów głównie o palenie. Świadek zeznał też, że palił bo miał „stresy”. Przekonująco i wiarygodnie brzmiały też zeznania świadka, że K. skarżył się wychowawcy, ale świadek „nie był w to wciągany” bo prowadził z nim [K.] wojnę o palenie.

Jak już wspomniano zeznania świadka T. K. zasługują na wiarę i wbrew wywodom apelacji strony pozwanej nie są ze sobą sprzeczne, a wręcz przeciwnie pozostają w zgodności z zeznaniami powoda co do okresu pobytu w jednej celi ((...)) jak i konfliktów powstających na tle palenia papierosów przez T. K.. Podkreślenia wymaga też i ta okoliczność, że świadek T. K. nie miał styczności z powodem po złożeniu przez niego zeznań na rozprawie w dniu 5 marca 2013 roku.

Świadek K. na rozprawę w dniu 9 lipca 2013 roku został przetransportowany z Zakładu Karnego w (...). Nie było zatem możliwości by powód ze świadkiem uzgodnili treść zeznań. W takim stanie rzeczy okoliczność, że świadek K. był karany za składanie fałszywych zeznań nie dyskwalifikuje sama przez się wiarygodności tego świadka, podobnie jak i to, że świadek zeznał, że nie pamięta co odpowiedział na pytanie co do palenia zadane mu przy przejściu do Aresztu Śledczego w (...), a następnie zeznał „na pewno powiedziałem, że palę”.

W sytuacji gdy palił papierosy nie miał jakiegokolwiek powodu by ukrywać tę okoliczność i w konsekwencji wiarygodnie brzmi jego zeznanie, że odpowiedział, że pali.

O wiarygodności zeznań świadka K. jak i zeznań powoda świadczy też treść dokumentacji związanej z rozpatrywaniem skarg powoda składanych w Areszcie Śledczym w (...), o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Pozwany nie kwestionuje oceny wiarygodności zeznań świadka P. J. co do tego, że jako osoba paląca przez jeden dzień przebywał w jednej celi z powodem.

O konfliktach powstających na tle palenia w celi dla niepalących, w której osadzono powoda zeznał też świadek D. O. (k. 223).

Trafności ustaleń Sądu I instancji co do osadzenia przez powoda z palącymi papierosy: T. K. (okres 2 tygodni) i P. J. (1 dzień) nie może podważyć treść zeznań świadków W. C. oraz M. K., którzy potwierdzili ogólną zasadę, że wszyscy osadzeni byli umieszczani zgodnie z deklaracją co do używania bądź nieużywania wyrobów tytoniowych.

Z zeznań wymienionych świadków jak i notatki służbowej świadka M. K. wynika, że w Areszcie Śledczym w M. przestrzegano tej zasady, od której mogą zdarzać się wyjątki, jak w wypadku powoda.

Okoliczność ta znajduje częściowo potwierdzenie w zeznaniach świadka M. K. złożonych na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2013 roku, z których wynika, że „nie monitorujemy cały czas czy ktoś pali czy nie”.

W takim stanie rzeczy Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że wskutek osadzenia powoda przez okres 2 tygodni z osobą palącą papierosy, pozwany Skarb Państwa naruszył dobro osobiste powoda w postaci zdrowia i wolności wyboru a w konsekwencji należyście zastosował art. 24 § 1 kc i 448 kc zasądzając na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia za krzywdę kwotę 500 zł.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że apelacja pozwanego Skarbu Państwa jest bezzasadna i z tej przyczyny na podstawie art. 385 kpc ulegała oddaleniu.

Bezzasadna jest także apelacja powoda.

W szczególności nietrafnie zarzuca powód naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 kpc.

Jak już wyżej wskazano Sąd I instancji, stosownie do wniosków dowodowych stron zebrał odpowiedni materiał, który poddał należytej ocenie w granicach swobodnej oceny dowodów i zgodnie z zebrany w sprawie materiałem dokonał odpowiednich ustaleń co do sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności wobec powoda.

W szczególności aprobować należy stanowisko tego Sądu, że warunki sanitarno – bytowe, w jakich przebywał powód były odpowiednie, a nawet jeżeli w celach mieszkalnych, w których umieszczono powoda, pojawiło się zagrzybienie czy wilgoć, to okoliczność ta nie może być traktowana jako przejaw nieludzkiego czy poniżającego traktowania, a tym samym by w ten sposób doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, co z kolei miałyby uzasadniać przyznanie odpowiednio wyższego zadośćuczynienia za krzywdę.

Jak już wyżej wskazano takiego zadośćuczynienia powód może domagać się tylko z tej przyczyny, że przez okres 2 tygodni był osadzony z osobą palącą papierosy, co było przyczyną konfliktów pomiędzy powodem a współosadzonym, a powód jako pozbawiony wolności, nie mógł samodzielnie dokonać wyboru miejsca, w którym mógłby odizolować się od osoby palącej.

Za trafne w związku z tym uznać należy stanowisko Sądu I instancji, że wskutek naruszenia dóbr osobistych powoda wywołanego współosadzeniem powoda z osobą palącą papierosy, uzasadnionym jest zadośćuczynienie za krzywdę w kwocie 500 złotych. Kwota ta – wbrew wywodom apelacji powoda – jest zarówno proporcjonalna do zakresu naruszenia dóbr osobistych powoda jak i natężenia oraz uciążliwości ich naruszenia.

Zarzut naruszenia art. 448 kc jak i art. 233 § 1 kpc jest zatem nieuzasadniony.

Podobnie ocenić należy zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego a to art. 217 § 1 kpc w związku z art. 227 kpc, który w istocie jest zarzutem niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Podstaw tego zarzutu autorka apelacji upatruje w tym, że Sąd I instancji nie uwzględnił wniosków powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa na okoliczność warunków mieszkalnych zapewnionych powodowi przez pozwanego w poszczególnych celach, a to powierzchni tych cel, parametrów dotyczących cyrkulacji powietrza i ich wentylacji, zagrzybienia ścian, oświetlenia sztucznego oraz dostępu do oświetlenia naturalnego z zewnątrz oraz dowodu z oględzin cel, w których przebywał powód a także z dokumentów ze wszystkich skarg składanych przez powoda w Areszcie Śledczym w (...).

W zakresie objętym wnioskiem o dopuszczenie dowodu ze skarg składanych przez powoda w Areszcie Śledczym w (...) Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe. Jak wynika ze złożonych przez pozwanego skarg powoda, dotyczyły one przede wszystkim pozbawienia powoda możliwości swobodnego kontaktu telefonicznego z obrońcą, nieodpowiedniego traktowania przez służbę zdrowia w Areszcie Śledczym oraz nieodpowiedniego traktowania przez funkcjonariuszy, a także pozbawienia możliwości widzenia z osobą bliską.

Z przeprowadzonej wskutek skargi powoda rozmowy psychologicznej z nim w dniu 11 września 2012 roku wynika, że powód odmówił przyjmowania posiłków wyrażając w ten sposób protest przeciwko szykanowaniu go przez funkcjonariuszy oraz osadzenie go z osobą palącą (skarga z 16 sierpnia 2012 r.) W wyniku skargi z 4 czerwca 2012

r. złożonej przez A. O. przeprowadzono czynności sprawdzające, w czasie których stwierdzono m.in., że przyczyną protestu głodowego jest osadzenie z osobą palącą, co – jak przyjęto przy rozpoznawaniu skargi – „nie jest prawdą a wynika z danych zawartych w systemie NoeNET”. Na te same ustalenia oraz dokumentację osobopoznawczą powołała się starszy psycholog Aresztu Śledczego w (...) I. C..

Nawet jeżeli ustalenia te polegały na prawdzie co do osadzenia powoda z osobą palącą, to zauważyć należy, że powód jak i świadek T. K. wskazywali, że byli umieszczeni w jednej celi w październiku 2012 roku a zapisy w dokumentacji dotyczącej skargi, że nieprawdziwymi są zarzuty powoda co do osadzenia z osobą palącą dotyczą okresu wcześniejszego (czerwiec – sierpień 2012 roku).

Dokumenty te nie podważają zatem wiarygodności powoda jak i świadka K. co do tego, że w okresie od 2 do 18 października 2012 roku powód był osadzony w jednej celi z osobą palącą.

Wbrew zarzutom apelacji stanowisko Sądu Okręgowego co do oddalenia wniosków dowodowych powoda w postaci dowodu z opinii biegłego jak i dowodu z oględzin cel, w których przebywał powód należy aprobować, a to z tej przyczyny, że okoliczności związane z ustaleniem warunków „mieszkalnych” zapewnionych powodowi przez pozwanego zostały wyjaśnione za pomocą innych środków dowodowych w szczególności z zeznań świadków, a także dokumentów w postaci wyników z pomiarów cel jak i notatek służbowych. Ponadto okoliczności, które zamierzał wyjaśnić powód za pomocą dowodu z opinii biegłego nie wymagały wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278§1 kpc.

Wymieniona w apelacji powoda „kolizja” (sprzeczność) pomiędzy stronami co do warunków odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w (...) została usunięta przez Sąd Okręgowy w ten sposób, że Sąd ten, w ramach przysługującej mu swobody w ocenie dowodów, dokonał stosownych ustaleń poprzez przyznanie waloru wiarygodności wymienionym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dowodom oraz odmowę wiarygodności innym dowodom w określonym zakresie.

Jak wyżej wskazano skarżący nie podważyli skutecznie tej oceny.

Z powołanych przyczyn zarzut naruszenia art. 217 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc okazał się także bezzasadny.

Nie jest również uzasadniony zawarty w apelacji powoda zarzut naruszenia § 2 ust. 1 i 3 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 25 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Przystępując do oceny wymienionego zarzutu wskazać należy, że stosownie do § 11 ust. 1 pkt 25 wymienionego rozporządzenia stawka minimalna w sprawach o odszkodowanie lub o zadośćuczynienie związane w warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania wynosi 120 zł.

Zgodnie natomiast z § 19 rozporządzenia koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują:

- 1) opłatę w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach 3-5 oraz
- 2) niezbędne, udokumentowane wydatki adwokata.

W takim stanie rzeczy Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że pełnomocnikowi powoda ustanowionemu z urzędu nie przysługuje wynagrodzenie w wysokości 6-krotności stawki minimalnej, która to stawka może być podwyższona tylko do 150 % a zatem może wynosić nie więcej niż 180 zł, a po podwyższeniu tego wynagrodzenia o należny podatek od towarów i usług wynagrodzenie pełnomocnika powoda wynosi 221,40 zł i taką też kwotę przyznał Sąd pełnomocnikowi powoda od Skarbu Państwa.

W istocie więc Sąd I instancji przyznał wynagrodzenie według stawki podwyższonej do 150% aczkolwiek w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podał, że nie znalazł podstaw do przyznania opłat w wyższej stawce. Prawdłowo też Sąd Okręgowy określił wysokość niezbędnych wydatków adwokata, o jakich mowa w § 19 pkt 2 rozporządzenia.

Z powołanych przyczyn obie apelacje jako nieuzasadnione uległy oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Z tej też przyczyny, na podstawie art. 100 kpc koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie zniesiono.

Na podstawie § 19 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 25, § 2 ust. 3 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, przyznano pełnomocnikowi powoda wynagrodzenie za prowadzenie sprawy powoda w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 135 zł (75 % od kwoty 180 zł) wraz z podatkiem od towarów i usług w wysokości 31,05 zł, co daje kwotę 166,05 zł.